บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาความเสี่ยงการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2 ผู้ศึกษาดำเนินการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. **ประชากร** ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าแผนงานและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 175 โรงเรียน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต จำนวน 123 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Robert V. Krejcie and Earyle W. Morgan (1970 : 610) จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน หัวหน้าแผนงาน จำนวน123 คน ครูผู้สอน จำนวน 123 คน รวมทั้งสิ้น 369 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง โดยดำเนินการสร้างเครื่องมือ และนำเครื่องมือดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ ช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง

แบบสอบถามเพื่อศึกษาความเสี่ยงการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความเสี่ยงการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ประเภท ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบ เป็นแบบสอบถามระดับความรุนแรง แบ่งออกเป็น สูงมาก สูง ปานกลาง น้อย และน้อยมาก และโอกาสที่จะเกิด แบ่งออกเป็น สูงมาก สูง ปานกลาง น้อย และน้อยมาก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

วิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาดำเนินตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับความเสี่ยงในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2
2. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะตามตัวแปรที่จะต้องศึกษา
3. ศึกษาค้นคว้าเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามรูปแบบวิธีของลิเคิร์ท
4. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่จะศึกษาทุกตัวแปร แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ความถูกต้อง พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาดรรชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ IOC (Index Of Congruence) มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วเลือกข้อที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 61- 67) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ได้ค่า IOC เกณฑ์ ดังนี้

+ 1 หมายความว่า มั่นใจว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้อง

0 หมายความว่า ไม่มั่นใจว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้อง

- 1 หมายความว่า มั่นใจว่าแบบสอบถามไม่มีความสอดคล้อง

รายนามของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญตามรายนาม ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถวุฒิ จารุสาธิต อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

4.2 นายสะอาด สกุลดิษฐ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์

4.3 นายเกษม นวมครุฑ ผู้อำนวยการโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำเสนอแนะนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) ผู้บริหาร หัวหน้าแผนงาน ครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 30 คน

6. นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ความเที่ยงเท่ากับ .966

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อแจ้งต่อผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2 เพื่อขออนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษา โดยแนบซองติดแสตมป์สำหรับให้ผู้สอบถามส่งข้อมูลกลับ ถ้าไม่ได้รับหรือได้รับไม่ครบถ้วนผู้วิจัยใช้วิธีการโทรศัพท์ติดต่อกลับไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหรือเดินทางไปด้วยตนเอง

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามภายหลังเสร็จสิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์เท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ให้น้ำหนักคะแนนความคิดเห็นในแต่ละข้อ

2. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.1 ในการประเมินความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนด แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk AppetiteBoundary) (ดวงใจ ช่วยตระกูล.2552)

ระดับความเสี่ยง = โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง x ระดับความรุนแรง

(Likelihood x Impact) ซึ่งจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน (4 Quadrant) ซึ่งใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

(1) ระดับความเสี่ยงต่ำ (Low) คะแนนระดับความเสี่ยง 1 – 5 กำหนดเป็นสีเขียว คะแนนเป็น 1

(2) ระดับความเสี่ยงปานกลาง (Medium) คะแนนระดับความเสี่ยง 6 – 10 กำหนดเป็นสีเหลือง คะแนนเป็น 2

(3) ระดับความเสี่ยงสูง (High) คะแนนระดับความเสี่ยง 11 – 16 คะแนน มีกำหนดเป็นสีส้ม คะแนนเป็น 3

(4) ระดับความเสี่ยงสูงมาก (Extreme) คะแนนระดับความเสี่ยง 17 – 25 กำหนดเป็นสีแดง คะแนนเป็น 4

ผู้วิจัยนำคะแนนความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและระดับความรุนแรง มาคำนวณระดับความเสี่ยงรายคนและรายข้อ ตามสูตรข้างต้น

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

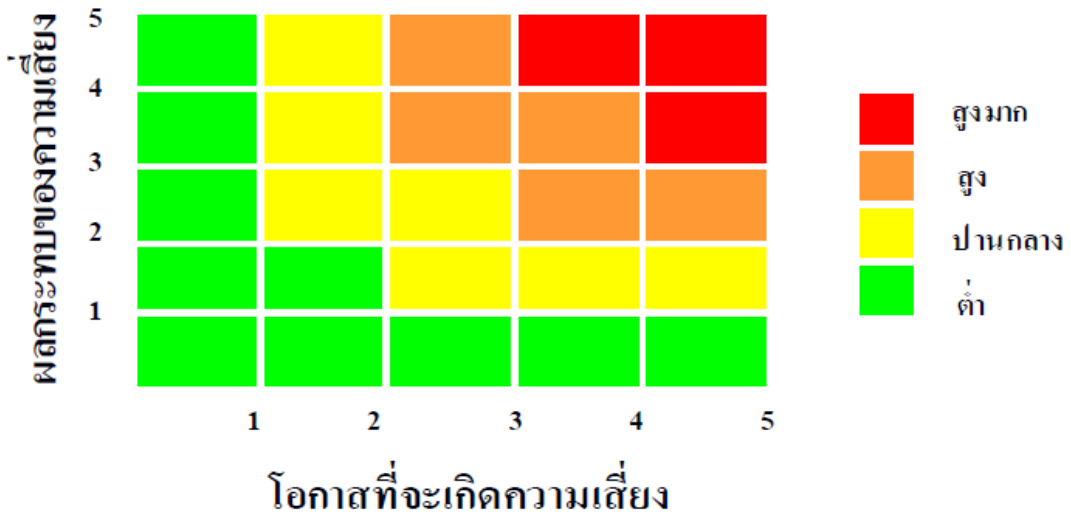

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อ 2.1 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงใดก็แสดงว่าเป็นลักษณะการปฏิบัติที่ตรงตามสภาพที่เป็นจริงโดยผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.26 – 4.00 คะแนน หมายถึง ระดับความเสี่ยงสูงมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.25 คะแนน หมายถึง ระดับความเสี่ยงสูง

ค่าเฉลี่ย 1.76 – 2.50 คะแนน หมายถึง ระดับความเสี่ยงปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.75 คะแนน หมายถึง ระดับความเสี่ยงต่ำ

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อปัจจัยความเสี่ยงในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\overline{X}$ หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ หมายถึง ผลรวมของคะแนน

N หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดรรชนีความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ IOC โดยมีสูตร ดังนี้ (รัตนะ บัวสนธ์. 2540 : 53)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ